

Inspiratiedocument bij kwaliteitsvol handelen Basiszorg en ondersteuning

Pedagogische begeleiding
Maatschappij en Welzijn

10-1-2024

Kwaliteitsvol handelen

Basiszorg.en.ondersteuning **IK ALS PROFESSIONAL**
#huishoudhulpzorg #logistiekassistentindezorg #doelendieleidentotBKkinderbegeleider
#doelendieleidentotBKverzorgendezorgkundige

Inspiratie in verband met
Doelstellingen
Afbakeningen
Mogelijke evaluatiecriteria

LEERPLAN Basiszorg en ondersteuning – A
Kwaliteitsvol handelen

Kwaliteitsvol handelen					
LPD 1	De leerlingen handelen beleevingsgericht vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie.	LPD 8	De leerlingen handelen hygiënisch met aandacht voor gezondheidsbevordering en eenvoudige sterilisatietechnieken.		
LPD 2	De leerlingen handelen volgens afspraken, protocollen en procedures.	LPD 9	De leerlingen handelen veilig voor zichzelf en voor de anderen met aandacht voor preventie van besmetting en infectie.		
LPD 3	De leerlingen observeren, signaleren en rapporteren, in functie van de continuïteit van de zorg en ondersteuning, veranderingen bij cliënten en onregelmatigheden in de woon-, leef- en speelomgeving.	LPD 10	De leerlingen handelen ergonomisch met aandacht voor de eigen ergonomie en de ergonomie van de cliënt.		
LPD 4	De leerlingen handelen volgens een professionele gedragscode.	LPD 11	De leerlingen handelen economisch en duurzaam met aandacht voor het sorteren en verwijderen van afval.		
LPD 5	De leerlingen hanteren sociale en communicatieve vaardigheden in functie van continuïteit van zorg en ondersteuning.	LPD 12+	De leerlingen ontwikkelen gezondheidsvaardigheden in functie van het eigen mentale welbevinden.		
LPD 6	De leerlingen werken samen in team in functie van continuïteit van zorg en ondersteuning.	LPD 13	De leerlingen reflecteren over een situatie, het eigen handelen en het effect hiervan op anderen.		
LPD 7	De leerlingen plannen en organiseren op methodische wijze een opdracht of zorg met aandacht voor het zorg- en ondersteuningsplan.	LPD 14	De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem of een uitdaging in zorg en ondersteuning door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden.		
Zorg		Indirecte en logistieke ondersteuning		Pedagogisch handelen	
LPD 15	De leerlingen lichten de visie van de organisatie op zorg, leven en wonen toe.	LPD 23	De leerlingen bereiden evenwichtige en gezonde maaltijden.	LPD 28	De leerlingen brengen wensen en behoeften, beperkingen en mogelijkheden van cliënten in verschillende levensfasen in kaart.
LPD 16	De leerlingen lichten de werking van lichaamssystemen toe met aandacht voor de samenhang tussen de verschillende systemen.	LPD 24	De leerlingen dragen zorg voor het maaltijdgebeuren met aandacht voor presenteren en opdienen van voeding en drank en het creëren van een aangename sfeer.	LPD 29	De leerlingen lichten binnen de 4 ervaringsgebieden van het pedagogisch raamwerk toe hoe de fysieke, cognitieve en socio-emotionele ontwikkeling van kinderen gestimuleerd wordt.
LPD 17	De leerlingen passen algemene principes voor gezondheidsbevordering toe met aandacht voor gezonde en aangepaste voeding, valpreventie en zorg voor voldoende slaap.	LPD 25	De leerlingen dragen zorg voor kledij en textiel.	LPD 30	De leerlingen hanteren pedagogische vaardigheden in functie van het bevorderen van welbevinden en de fysieke, emotionele en educatieve ondersteuning van kinderen.
LPD 18	De leerlingen voeren afgebakende zorgtaken uit bij kinderen onder toezicht van de zorgverlener: <ul style="list-style-type: none"> Verschonen van een lulier, verzorgen van de stuit; Instaan voor of ondersteunen bij de dagelijkse hygiënische verzorging: reinigen van neus, ogen en mond en geven van een babybadje; Meten van de lichaamstemperatuur; Beschrijven van de aandachtspunten bij medicatie; Informatie geven over de zindelijkheidstraining; Helpen bij inname van geneesmiddelen via orale weg en signaleren van problemen. 	LPD 26	De leerlingen zorgen voor woon-, leef- en speelomgeving.	LPD 31	De leerlingen stimuleren kinderen in hun ontwikkeling door een gevarieerd aanbod van vrijetijdsactiviteiten en het inrichten van een stimulerende speelomgeving.
LPD 19	De leerlingen ondersteunen bij afgebakende zorgtaken bij volwassenen onder toezicht van de zorgverlener conform het zorgplan: <ul style="list-style-type: none"> Hygiënische verzorging van de niet-bedlegerige cliënt met een dysfunctie van ADL conform het zorg- en ondersteuningsplan (inclusief het toilet aan de lavabo); Mondzorg; Dagelijkse haartool; Nazorg elektrisch scheren, opmaak, reinigen oren; Aanbrengen en onderhoud van bril en gehoorapparaat; Voetbad bij niet-risicopatiënten; Lichaamstemperatuur en polsslag; Nemen van medicatie; Vocht- en voedseltoediening langs orale weg uitgezonderd bij slikstoornissen en sondevoeding. 	LPD 27	De leerlingen voeren eenvoudige administratieve taken uit met inbegrip van digitale toepassingen.	LPD 32	De leerlingen lichten veranderingen in de fysieke, cognitieve en socio-emotionele ontwikkeling van volwassenen toe.

Inhoud

Inleiding.....	5
Infofiche KH1 Handelen belevingsgericht vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie	7
Infofiche KH 2 Handelen volgens afspraken, protocollen en procedures.....	12
Infofiche KH 3 Observeren, signaleren en rapporteren van veranderingen en onregelmatigheden.....	14
Infofiche KH 4 Handelen volgens een professionele gedragscode.....	19
Infofiche KH 5 sociale en communicatieve vaardigheden hanteren	23
Infofiche KH 6 Samenwerken	27
Infofiche KH 7 Methodisch handelen.....	29
Infofiche KH 8 Hygiënisch handelen	33
Infofiche KH 9 Veilig handelen.....	40
Infofiche KH 10 Ergonomisch handelen.....	445
Infofiche KH 11 Economisch en duurzaam handelen	48
Infofiche KH 12 Gezondheidsvaardigheden	51
Infofiche KH 13 Reflecteren	54
Infofiche KH 14 Een oplossing ontwerpen voor een probleem of uitdaging	57

Inleiding

Beste leraar

De doelen van het kwaliteitsvol handelen in het leerplan 'Basiszorg en ondersteuning' vormen een belangrijk onderdeel van de studierichting. Als metafoor worden ze in het beeld van de studierichting voorgesteld door de paperclip die bij de uitwerking van alle andere doelen, steeds meegenomen worden. Deze leerplandoelen staan dan ook als eerste rubriek in het leerplan vermeld. Ze vormen als het ware de criteria om kwaliteit van zorg te kunnen bieden. Het behoort tot de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van elk lid van de vakgroep om deze doelen te realiseren.

De doelen van het kwaliteitsvol handelen zijn handelingsgericht geformuleerd. Dit betekent dat ze in concrete situaties dienen te worden toegepast en ingeïfend. Ook de evaluatie gebeurt op toepassingsniveau. De vakgroep spreekt af wie de onderliggende kennis aanleert, wie de nodige oefenmomenten voorziet, in welke opdrachten en contexten de competenties kunnen worden toegepast en geëvalueerd en welk gewicht deze evaluaties krijgen. Deze kennis wordt soms theoretisch onderbouwd door doelen uit de andere rubrieken van het leerplan (bv. LPD1+ kan je theoretisch onderbouwen door LPD 15 en LPD 18).

Om duidelijk te maken aan de leerlingen, wat met de doelen van het kwaliteitsvol handelen (KH) juist verwacht wordt, raden we de vakgroep aan om de afbakening van de verschillende leerplandoelen scherp te stellen. Op basis daarvan kan je deze doelen gericht inzetten tijdens concrete opdrachten, tijdens werkplekleren en stage en kan je voor de evaluatie concrete evaluatiecriteria bepalen. Zo weten leerlingen duidelijk wat juist van hen verwacht wordt.

Om jullie hierbij te ondersteunen, hebben we dit **inspiratiedocument** opgemaakt.

Per leerplandoel hebben we een gelijkaardig stramien gehanteerd:

- ✓ **Leerplandoelstelling** met bijhorende afbakening.
- ✓ **Leerinhouden:** We reiken een beperkte duiding aan van minimale leerinhouden op basis van de doelstelling en keuzes die wij hier bij gemaakt hebben. De vakgroep kan gerust andere keuzes maken en dit verder uitbreiden. Soms worden als suggestie mogelijke bijkomende leerinhouden vermeld.
- ✓ **Afbakening:** we formuleren hier het minimum wat je uit de afbakening van de leerplandoelen haalt, wat dus de minimale verwachtingen zijn. Het eigenaarschap van de leraar en de vakgroep laat toe om het minimale uit te breiden en te vertalen naar evaluatiecriteria.
- ✓ **Mogelijke evaluatiecriteria:** we zetten de afbakening om in concreet waarneembaar gedrag zodat de BC bij een concrete opdracht geëvalueerd kan worden.

- ✓ In het document formuleren we in de laatste kolom een beperkt aantal **didactische tips**.

Je kan met de vakgroep dit document zo aanpassen dat het fiches zijn die de leerlingen kunnen gebruiken. We raden dan wel aan om minimale leerinhouden toe te voegen aan de fiche zelf. De leerlingen kunnen deze fiche eventueel aanvullen met verwijzingen naar paginanummers van de cursus waar meer info staat of waar oefeningen te vinden zijn. Je zou kunnen kiezen om deze info/oefeningen toe te voegen aan/achter de fiche, bij wijze van het verzamelen van een portfolio.

In sommige fiches zijn er alinea's of woorden **roze gearceerd**. Dit is informatie enkel bestemd voor de leraar.

Belangrijk!!! Evaluatiecriteria dienen te worden ingezet in een concrete situatie en bij het uitvoeren van een bepaalde opdracht, toegepast op het eigen gedrag (eigen leefomgeving, schoolse context) of dat van kinderen en ouders in een **professionele context**. Naar analogie met het leerplan werd hier steeds de term 'cliënt' gebruikt als algemene term voor de uiteenlopende doelgroepen. Evaluatiecriteria zijn dus altijd afgestemd op die specifieke opdracht en kunnen dus variëren.

Inspiratie voor evaluatiecriteria vind je ook terug in het inspiratiedocument basiscompetenties 2de graad. Bij je keuze van evaluatiecriteria hou je rekening met de professionele context waarbinnen het doel behaald moet worden.

Wij willen met dit document enkel inspiratie bieden bij de opmaak van die evaluatiecriteria. Je kan dus zelf bepaalde keuzes maken, bepaalde criteria selecteren, criteria aanpassen of zelf andere criteria opstellen.

Tot slot geven we mee dat we, net zoals een vakgroep, met verschillende mensen aan dit document gewerkt hebben. Sommige fiches zijn dan ook wat concreter of net meer uitgebreid dan andere. We kozen ervoor dit document niet te sterk te uniformiseren, omdat dit net illustreert dat er niet zoiets bestaat als 'de ideale evaluatie' en er meerdere mogelijkheden zijn om de evaluaties in te vullen.

We raden de vakgroepen aan om met deze inspiratie op een creatieve manier aan de slag te gaan en na te gaan op welke manier deze kan worden ingezet in de context van de eigen klas en van en binnen het evaluatiebeleid van de eigen school.

Ondersteunend document bij leerplan D/2023/13.758/282 Versie augustus 2023

KH 1 Handelen belevingsgericht vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie

Doelstelling

LPD 1 De leerlingen handelen belevingsgericht vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie.

*empowerment

= toepassen!

Leerinhouden

2de graad

Holistische mensvisie: Wanneer je naar de mens kijkt vanuit een holistische mensvisie, betekent dit dat je niet naar één aspect kijkt, maar naar de mens in zijn totaliteit. Dit betekent dat de mens een geheel is van fysische (lichamelijk), psychische (geestelijk), sociale (in relatie met anderen) en spirituele (waarom leef ik?) elementen. Al deze elementen zijn met elkaar verbonden en beïnvloeden elkaar. Welbevinden (je goed in je vel voelen) hangt af van het samenspel tussen de verschillende elementen.

Dynamische mensvisie: Wanneer je naar de mens kijkt vanuit een dynamische mensvisie, betekent dit dat de mens kan veranderen en groeien. Een mens is nooit helemaal 'af' en blijft gedurende zijn hele leven evolueren. Vanuit deze visie geef je mensen de kans zich te ontwikkelen, fouten te maken, bij te leren, van mening te veranderen. Bovendien staat de mens in voortdurende wisselwerking met zijn omgeving. Beide beïnvloeden elkaar voortdurend.

Emancipatorische mensvisie: Wanneer je naar de mens kijkt vanuit een emancipatorische mensvisie, laat je de mens zelf zijn verantwoordelijkheid opnemen naargelang zijn mogelijkheden. Je geeft hem inspraak, houdt rekening met zijn wensen en behoeften, en laat hem zelf beslissingen nemen indien mogelijk. Bovendien geef je de mens de kans zelfredzaam en zelfstandig te zijn en stimuleert dit zoveel als mogelijk.

Belevingsgericht handelen betekent dat je rekening houdt met de 'beleving' van de ander. Je leert in je ontmoetingen met anderen, aandacht hebben voor hun leefwereld en voor hun welbevinden en betrokkenheid. Het welbevinden zegt iets over hoe iemand zich voelt en betrokkenheid over de mate waarin iemand deelneemt of zich verbonden voelt met bv. de activiteit of de groep waar hij/zij toe behoort.

Om belevingsgericht te kunnen handelen is het belangrijk aandacht te leren hebben voor de totale persoon, met zijn eigen mogelijkheden en beperkingen, zijn eigen wensen en behoeften. De totale persoon verwijst naar de holistische, dynamische en emancipatorische mensvisie. De mogelijkheden van een persoon geven aan wat die persoon kan en de beperkingen wat die persoon niet kan. De wensen geven aan wat iemand wil en de behoeften wat iemand nodig heeft.

3de graad

Belevingsgericht en holistisch handelen worden in een nieuwe, professionele context toegepast.

Empowerment betekent het proces dat leidt tot een gelijkwaardige relatie tussen zorgvrager en zorgverlener. De cliënt zit dan mee aan het stuur van zijn of haar zorgproces. Daar zorgen de cliënt, de zorgverlener, de zorgorganisatie en het zorgsysteem samen voor.

Belevingsgericht handelen in de zorg betekent dat de beleving van de cliënt centraal staat. De geboden ondersteuning/zorg houdt rekening met de individuele behoeften van de cliënt. Men sluit aan bij de belevingswereld en gevoelens van de cliënt waarbij de eigen regie en de gelijkwaardigheid voorop staan. Vragen als: wat heb ik vandaag kunnen betekenen voor de cliënt of hoe heeft de cliënt keuzes kunnen maken, kunnen de leerling helpen om aan de slag te gaan met het belevingsgericht handelen

Afbakening

- ***Ik handel belevingsgericht vanuit een holistische mensvisie***
- ***Ik handel belevingsgericht vanuit de emancipatorische mensvisie***
- ***Ik handel belevingsgericht vanuit de dynamische mensvisie***
- ***Ik handel belevingsgericht vanuit de verschillende mensvisies (holistisch, emancipatorisch en dynamisch)***
- ***Ik handel belevingsgericht en hou daarbij rekening met de autonomie van de cliënt als volwaardig betrokken persoon (empowerment)***

Mogelijke evaluatiecriteria

Leerlingen zullen bij het bereiken van dit doel 'handelen' vanuit de beoogde mensvisie. Onderliggend aan dit handelen kan je leerlingen aan de hand van voorbeelden uit de professionele context verschillende aspecten van de mensvisie laten benoemen, om naar het handelingsgerichte uit het leerplandoel toe te werken. Wees je ervan bewust dat het evalueren in hoofdzaak op het handelingsgerichte moet liggen.

Het handelen van leerlingen beoordelen zal je doen bij concrete opdrachten in de professionele context.

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
<i>Ik handel belevingsgericht vanuit een holistische mensvisie</i>	Ik verzamel informatie over de totale cliënt (fysiek, cognitief, socio-emotioneel, ...) (verschil met AWZW)	Dit kan bv. aan de hand van de gezondheidspatronen van Gordon.
	Ik stem mijn handelen af op de cliënt in zijn geheel: op de individuele mogelijkheden en beperkingen, wensen en behoeften.	Dit kan bv. aan de hand van ICF schema.
	Ik toon respect voor de identiteit en diversiteit van elke cliënt en zijn omgeving.	Ik ga respectvol om met verschillen (in levensbeschouwing, seksuele voorkeur, thuistaal, beperkingen, enz.) Ik hou rekening met meningen, voorkeuren van de ander verschillend van die van mij.
<i>Ik handel belevingsgericht vanuit de emancipatorische mensvisie</i>	Ik licht het begrip empowerment toe. (verschil met AWZW)	Dit criterium is niet handelingsgericht, maar kan als opstap gezien worden voor het handelen met aandacht voor empowerment.
	Ik betrek waar mogelijk de cliënt en zijn omgeving in beslissingen die genomen worden	Ik hou rekening met meningen, voorkeuren van de ander verschillend van die van mij. Ik betrek de omgeving van de cliënt bij het nemen van beslissingen.
	Ik kies voor oplossingen die samen met de cliënt/omgeving zijn bedacht.	
	Ik stimuleer de cliënt tot zelfredzaamheid/zelfstandigheid.	
	

<i>Ik handel belevingsgericht vanuit de dynamische mensvisie.</i>	Ik beraag/ beluister/ bekijk de wensen van de cliënt en zijn omgeving.	
	Ik speel in op de wensen/ noden van de cliënt en zijn omgeving in zijn huidige situatie.	Ik hou rekening met de levensloop van de cliënt: zijn verleden, heden en toekomst.
	...	
<i>Ik handel belevingsgericht en hou daarbij rekening met de autonomie van de cliënt als volwaardig betrokken persoon (empowerment)</i>	Ik bied de cliënt keuzemogelijkheden aan.	
	Ik stimuleer eigen initiatief van de cliënt .	
	Ik betrek waar mogelijk de cliënt in beslissingen die genomen worden.	
	Ik respecteer de draagkracht en draaglast van de cliënt.	
	...	

OF

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
<i>Ik handel belevingsgericht vanuit de verschillende mensvisies (holistisch, emancipatorisch en dynamisch)</i>	Ik licht toe hoe mijn belevingsgericht handelen volgens de mensvisies zichtbaar is voor anderen	Dit criterium is niet handelingsgericht, maar kan als opstap gezien worden voor het belevingsgericht handelen
	Ik bevroeg/ bekijk/ beluister de wensen/ noden van de cliënt en omgeving	
	Ik pas mijn handelen aan de ander aan.	
	Ik stimuleer het welbevinden en betrokkenheid van de cliënt en zijn omgeving.	
	Ik stimuleer de cliënt tot zelfredzaamheid / zelfstandigheid.	
	

Infofiche KH 2 Handelen volgens afspraken, protocollen en procedures

Doelstelling

LPD 2 De leerlingen handelen volgens afspraken, protocollen en procedures

Leerinhouden

Een **afpraak** is een overeenkomst tussen 2 of meerdere personen die je in een gelijkwaardig overleg afspreekt. Het is pas een afspraak als de verschillende partijen vinden dat het een afspraak is.

Een **protocol** is een soort overeenkomst dat de meest effectieve manier beschrijft om kwaliteit te bieden. In tegenstelling tot de procedure, gelden ze ten allen tijde en past men ze niet aan wisselende situaties aan. Er bestaan verschillende soorten protocollen: een communicatieprotocol, een ICT-protocol, een gedragsprotocol, enz...

Een **procedure** is een document dat beschrijft op welke wijze een activiteit, handeling, proces moet worden uitgevoerd. Het zijn duidelijk omschreven stappen die genomen worden in verschillende situaties. In de zorg en zorginstellingen worden procedures vaak gebruikt om de kwaliteit van de zorg te borgen en specifieke risicovolle handelingen te beschrijven zoals bv. het bedelen van de medicatie enz. Een procedure kan indien nodig worden aangepast aan bepaalde omstandigheden.

Leerlingen leren handelen volgens de afspraken, protocollen en procedures in een professionele context. Leerlingen informeren zich over afspraken, protocollen en procedures die in verschillende organisaties van kracht zijn, ze gaan na welke invloed ze hebben op hun takenpakket en passen ze toe. Deze dragen bij tot de kwaliteitszorg van een organisatie.

Afbakening

Ik handel volgens de afspraken.

Ik handel volgens de protocollen.

Ik handel volgens de procedures.

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
<i>Ik handel volgens afspraken.</i>	Ik informeer me over de afspraken in de voorziening.	Dit evaluatiecriterium houdt nog niet in dat een leerling handelt naar de afspraken, maar kan je wel als opstap beschouwen om dit te kunnen doen.
	Ik voer mijn activiteiten uit volgens de afspraken die gemaakt zijn door de school of de instelling.	Hier kan je richtvragen aanreiken bij concrete situaties.
	Ik houd me aan de afspraken van de voorziening.	<i>Bv Ik verwittig bij afwezigheid</i> <i>Bv Ik ben stipt op tijd</i> <i>Bv Ik maak mijn werk af</i> ...
	Ik verwittig als ik mijn afspraak niet na kan komen.	
	...	
<i>Ik handel volgens de procedures.</i>	Ik informeer me over de procedures.	Dit evaluatiecriterium houdt nog niet in dat een leerling handelt naar de procedures, maar kan je wel als opstap beschouwen om dit te kunnen doen.
	Ik pas de gangbare procedure op een correcte manier toe.	
	Ik leef de veiligheidsprocedures na.	
	...	
<i>Ik handel volgens de protocollen.</i>	Ik informeer me over de protocollen van de instelling.	Dit evaluatiecriterium houdt nog niet in dat een leerling handelt naar de protocollen, maar kan je wel als opstap beschouwen om dit te kunnen doen.
	Ik pas de protocollen van de instelling toe.	
	...	

Infofiche KH 3 Observeren, signaleren en rapporteren van veranderingen en onregelmatigheden

Doelstelling

LPD 3 De leerlingen observeren, signaleren en rapporteren in functie van de continuïteit van de zorg en ondersteuning, veranderingen bij cliënten en onregelmatigheden in de woon-, leef- en speelomgeving.

Leerinhouden

2de graad

Leerlingen leerden het gedrag van volwassenen en kinderen doelgericht te observeren

3de graad

Binnen basiszorg en ondersteuning is het belangrijk dat je **observeert** in functie van de continuïteit van zorg. Zo zal je veranderingen en onregelmatigheden observeren die betrekking kunnen hebben op:

- De cliënt: door observatie krijg je waardevolle informatie over hoe iemand zich voelt, wat zijn wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen zijn. Bovendien kan je veranderingen bij de cliënt vaststellen. Zo kan je je handelen (en de zorg en ondersteuning die je biedt) afstemmen op wat je geobserveerd hebt.
- De woon-, leef- en speelomgeving (**verschil t.o.v. AWZW**)
- ...

Omdat er in team gewerkt wordt en ook je collega's best op de hoogte zijn van de observaties, is het belangrijk om te **rapporteren**. Je doet dit schriftelijk of mondeling, volgens de afspraken. Schriftelijk kan dit aan de hand van een e-mail, een notitiebriefje, eventueel onder begeleiding een zorgplan... Mondeling kan dit via een gesprek (al dan niet via telefoon/computer), ...

Omdat je een belangrijke signaalfunctie hebt, is het nodig om belangrijke onregelmatigheden te **signaleren**. Hieronder verstaat men: aandacht vestigen op.

1. Observeren

Leren waarnemen met al je zintuigen is een eerste stap bij het leren observeren.

Zowel bij waarnemen als observeren gebruik je je zintuigen. Om van observeren te kunnen spreken moet je aan een aantal criteria voldoen. Observeren gebeurt steeds bewust.

Waarnemen gebeurt ook deels onbewust. Als je bv. plots iets opvalt (iets dat je ziet, hoort, voelt, ...), bv. een kindje neemt het speelgoed uit de handen van zijn broer, dan heb je dit waargenomen. Als je dan beslist om er gericht op te letten en te bekijken hoe dit verloopt, hoe vaak dit voorkomt, ..., dan wil je dit verder observeren.

Een goede observatie voldoet aan 4 criteria:

Je kan ook andere criteria of minder criteria vooropstellen (= keuze leraar)

- Doelgericht: je houdt een doel voor ogen. Je observeert om een antwoord te geven op een vraag. Vooraleer je gaat observeren, moet je dus nagaan welke vraag je wilt beantwoorden. Zo weet je beter op welk gedrag je zal moeten letten tijdens de observatie.
- Nauwkeurig: grondig en precies. Probeer zo concreet mogelijk te beschrijven wat je observeert want ieder detail maakt je observatie nauwkeuriger. Vermeld aantallen, minuten, namen, materialen, handelingen, ...
- Objectief: feiten, geen interpretaties
Een observatie is objectief als die zoveel mogelijk de werkelijkheid benadert. Beschrijf dus enkel wat je waarneemt (= feiten, wat je met je zintuigen kan waarnemen bv. wat je ziet, wat iemand zegt, ...), en niet wat je denkt (= interpretaties of je mening),
- Representatief: betrouwbaar
Iemand kan zich soms anders gedragen afhankelijk van de situatie of het moment. Een momentopname heeft dus geen betrouwbaar beeld. Daarom is het belangrijk dat je observeert in verschillende situaties, op verschillende momenten en lang genoeg.

2. Methoden om te observeren en te rapporteren

Wat je observeert kan je moeilijk allemaal onthouden. Daarom is het belangrijk om tijdens het observeren of direct erna te registreren = de observatiegegevens vastleggen.

Er zijn verschillende methodes om te observeren en hierbij te registreren.

- Observatieschalen waarbij je het geobserveerde aanduidt in een schema of beoordelingsschaal
- Je kan observatievragen gebruiken.
- Je kan observeren aan de hand van een bepaald schema/model (bv. ICF en/of de gezondheidspatronen van Gordon om veranderingen bij de cliënt te observeren).
- Beschrijvende observatie: je beschrijft wat je waarneemt (bv. In een heen- en weerschriftje)
- Tellen of turven: je duidt op een observatielijst aan telkens je een bepaald gedrag ziet gebeuren
- Indien toestemming kan je ook observeren aan de hand van foto's, filmmateriaal enz.
- ...

Afbakening

- ***Ik observeer veranderingen bij de cliënt (verschil t.o.v. AWZW)***
- ***Ik observeer onregelmatigheden in de woon-, leef- en speelomgeving (verschil t.o.v. AWZW)***
- ***Ik signaleer veranderingen bij de cliënt en onregelmatigheden in de woon-, leef- en speelomgeving van de cliënt (verschil t.o.v. AWZW)***
- ***Ik rapporteer veranderingen bij de cliënt en onregelmatigheden in de woon-, leef- en speelomgeving bij de cliënt (verschil t.o.v. AWZW)***

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info	
<i>Ik observeer veranderingen bij cliënten</i> <i>(verschil t.o.v. AWZW)</i>	Ik observeer veranderingen bij cliënten met betrekking tot de totale persoon (lichamelijke, geestelijke, sociale en spirituele elementen). <i>(verschil t.o.v. AWZW)</i>	Afhankelijk van de observatie-opdracht leer je In hier oog hebben voor bijv. welbevinden, autonomie, ondersteuningsvraag, lichamelijke aspecten, ...	
	Ik observeer doelgericht.		
	Ik observeer nauwkeurig.		
	Ik observeer objectief.		
	Ik gebruik het meest geschikte observatie instrument.	<i>Bv checklist aan de hand van criteria Bv het ICF-schema Bv gezondheidspatronen van Gordon</i>	
	...		
<i>Ik observeer onregelmatigheden in de woon-, leef- en speelomgeving van de cliënt</i> <i>(verschil t.o.v. AWZW)</i>	Ik observeer onregelmatigheden in de woon-, leef- en speelomgeving.	Afhankelijk van de opdracht kan je dit voor de leerlingen concreter maken. Onregelmatigheden kunnen positief en negatief zijn	
	Ik observeer doelgericht.		
	Ik observeer nauwkeurig.		
	Ik observeer objectief.		
	Ik gebruik het meest geschikte observatie-instrument.	Bv een checklist aan de hand van criteria	
	...		

<p><i>Ik signaleer veranderingen bij de cliënt en onregelmatigheden in de leef-, woon- en speelomgeving van de cliënt</i> (verschil t.o.v. AWZW)</p>	Ik signaleer onregelmatigheden in de leef-, woon- en speelomgeving.	
	Ik signaleer veranderingen bij de cliënt.	
	Ik signaleer aan de juiste persoon.	
	...	
<p><i>Ik rapporteer veranderingen bij de cliënt en onregelmatigheden in de leef-, woon- en speelomgeving van de cliënt</i> (verschil t.o.v. AWZW)</p>	Ik rapporteer aan mijn leidinggevende over het eigen functioneren.	Leerlingen leren (6 ^e jaar?) om ook te rapporteren over eigen fouten
	Ik rapporteer mondeling over mijn gemaakte observaties.	
	Ik rapporteer schriftelijk over mijn gemaakte observaties.	
	Ik rapporteer systematisch volgens de gemaakte afspraken/procedures.	
	...	

Infofiche KH 4 Handelen volgens een professionele gedragscode

Doelstelling

LPD 4 De leerlingen handelen volgens een professionele gedragscode.

Leerinhouden

2DE graad:

Leerlingen leren respectvol te handelen doorheen verschillende opdrachten en contexten. (BC LPD 3)

3de graad:

Een **professionele gedragscode** omschrijft de gedragsregels van iemand in een professionele context. Handelen volgens de professionele gedragscode houdt ook in dat men rekening houdt met wetgevende aspecten zoals het respecteren van het beroepsgeheim, privacy van de cliënt, grensoverschrijdend gedrag, enz... Ook het handelen binnen de grenzen van de eigen bevoegdheid en het aangeven van eigen grenzen kunnen aan bod komen.

Andere mogelijke items die aan bod kunnen komen:

De vakgroep kan hier een keuze maken en mogelijk nog ingaan op andere zaken.

- scheiding beroepscontext en privé
- omgaan met noodsituaties en conflicten,
- betrokkenheid
- empathie
- assertiviteit
- representativiteit
- integriteit.
- openheid voor diversiteit.
- ...

Afbakening

- ***Ik leef de professionele gedragscode na***
- ***Ik handel binnen het wetgevend kader***

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
<p><i>Ik leef de professionele gedragscode na.</i></p>	<p>Ik handel vanuit de professionele gedragscode respectvol tav de cliënt en zijn omgeving.</p>	Ik leef me in de leefwereld van de cliënt en zijn omgeving in.
		Ik hou rekening met de situatie waarin de cliënt zich bevindt.
		Ik toon betrokkenheid tov de cliënt.
		Ik spreek de cliënt aan zoals hij dit wenst.
		<p>Ik bewaak de privacy van de cliënt, ook bij het gebruik van sociale media. Hier kan je naargelang de opdracht nog gaan specificeren, bv.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ik klop op de deur alvorens de ruimte/kamer te betreden</i> - <i>Ik vraag toegang om iets uit de kast van de cliënt te nemen</i> - <i>Ik dek de cliënt tijdens het toedienen van de zorg af</i> - <i>Ik lees geen persoonlijke documenten zonder toestemming</i> - <i>Ik deel geen informatie met betrekking tot cliënten en/of instelling op sociale media</i> -
		<p>Ik verzorg mijn voorkomen.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Ik draag gepaste en propere kledij aangepast aan de situatie o Ik verzorg mijn persoonlijke hygiëne, ruik fris,.... o Ik verzorg mijn lichaamshouding,....
	<p>.....</p>	
	<p>Ik handel vanuit de professionele gedragscode respectvol tav mezelf</p>	Ik bewaak mijn grenzen.
		Ik bewaak mijn privacy: deel niet meer informatie dan nodig is, ook op sociale media.
		<p>Ik ben assertief:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Ik uit mijn mening op een gepaste manier. o Ik pas mijn gesprekshouding aan de ander aan. o Ik kan mijn mening toelichten en verduidelijken.

		<ul style="list-style-type: none"> o Ik beantwoord duidelijk en gestructureerd de argumenten van anderen.
		Ik bewaak mijn eigen integriteit: ik houd privé en school/werk gescheiden.
	
	Ik handel vanuit de professionele gedragscode respectvol tav materiaal.	Ik gebruik materiaal waarvoor het bestemd is.
		Ik leg gebruikt materiaal op de juiste plaats terug.
		Ik reinig en onderhoud materiaal volgens de procedures.
	Ik handel vanuit de professionele gedragscode respectvol tav de organisatie	Ik handel volgens de afspraken die voortvloeien uit de visie van de school/ stageplaats.
		Ik respecteer het beroepsgeheim en deel geen informatie over collega's of over de instelling met derden.
		Ik rapporteer over mijn functioneren (eventuele fouten) aan de bevoegde persoon.
	
Ik handel binnen de grenzen van mijn eigen bevoegdheid	Ik voer enkel die taken uit die opgenomen zijn in de activiteitenlijst.	
	Ik voer enkel die taken uit die opgenomen zijn in de verschillende beroepskwalificaties.	
	Ik bewaak de grenzen van mijn eigen bevoegdheid en geef aan als een opgedragen taak niet tot mijn bevoegdheid behoort.	
	Ik geef de cliënt enkel die informatie die binnen mijn bevoegdheid valt.	
	...	

<i>Ik handel binnen het wetgevend kader</i>	Ik respecteer het beroepsgeheim.	Welke zijn de rechten van de patiënt? (belgium.be)
	Ik ga discreet om met sociale media: post geen informatie over anderen of de instelling.	
	Ik verleen kwaliteitsvolle zorg.	
	Ik geef de cliënt informatie binnen de grenzen van mijn eigen bevoegdheid.	
	...	

Infofiche KH 5 sociale en communicatieve vaardigheden hanteren

Doelstelling

LPD 5 De leerlingen hanteren sociale en communicatieve vaardigheden in functie van continuïteit van zorg en ondersteuning.

Leerinhouden

2de graad

Leerlingen leerden op een positieve en opbouwende manier om te gaan met anderen met aandacht voor het hanteren van sociale- en communicatieve vaardigheden.

Leerlingen verwerven houdingen en vaardigheden zoals:

- Gebruik van ik-boodschappen
- Vragen stellen
- Non-verbale reacties
- Actief luisteren
- Feedback geven en ontvangen
- Communiceren in conflictsituaties
- Omgaan met agressie
- ...

3de graad

Sociale en communicatieve vaardigheden hebben betrekking op de omgang en communicatie met anderen. Met anderen bedoelen we enerzijds de cliënten en hun omgeving in de verschillende professionele contexten, maar ook de collega's en teamgenoten. Het gaat zowel om mondelinge als schriftelijke communicatie, en communicatie op sociale media.

Sociale en communicatieve vaardigheden vinden we terug in nog heel wat andere doelen van het kwaliteitsvol handelen zoals bv. het belevingsgericht handelen, het rapporteren, het samenwerken enz... Ze worden ook ingezet bij het in team werken.

We leven in een diverse samenleving. Mensen verschillen van elkaar op vlak van persoonlijkheid, geslacht, context, socio-economische situatie, (sub)cultuur, waarden, normen enz. Het is belangrijk om positief en opbouwend om te gaan met anderen in functie van dienstverlening aan cliënten.

Je kan extra aandacht geven aan vergadertechnieken.

Afbakening

- ***Ik voer op gepaste wijze gesprekken met cliënten.***
- ***Ik voer op gepaste wijze gesprekken met mantelzorgers en familie***
- ***Ik voer op gepaste wijze gesprekken met collega's/ leidinggevenden***
- ***Ik reageer op gepaste wijze tijdens een conflictsituatie.***

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
<p><i>Ik voer op gepaste wijze (positief en opbouwend) gesprekken met cliënten.</i></p>	Ik start een gesprek met de cliënt	<p>Bij het voeren van gesprekken met cliënten leren leerlingen het onderscheid tussen dagdagelijkse gesprekken, en gesprekken die informatie geven mbt tot continuïteit van zorg en begeleiding</p>
	Ik stel vragen aan de cliënt die me informatie geven over zijn wensen en behoeften.	
	Ik breng mijn boodschap duidelijk over.	
	Ik reageer ook non-verbaal tijdens gesprekken met cliënten.	
	Ik luister actief.	
	Ik geef op een positieve manier feedback aan de cliënt.	
	Ik reageer ontvankelijk op feedback die ik ontvang van cliënten. ...	
<p><i>Ik voer op gepaste wijze gesprekken met mantelzorgers en familie</i></p>	Ik start een gesprek met een familielid of een mantelzorger.	
	Ik neem deel aan een gesprek dat iemand anders begint.	
	Ik stel mogelijke gespreksonderwerpen voor als ik dagelijkse gesprekken moet voeren.	
	...	
<p><i>Ik voer op gepaste wijze gesprekken met collega's en leidinggevenden</i></p>	Ik begroet collega's en leidinggevenden en spreek hen op gepaste wijze aan.	
	Ik vraag informatie aan collega's of leidinggevenden.	
	Ik stel regelmatig vragen.	

	Ik doe een inbreng tijdens teamoverleg indien men mij daarom vraagt.	
	
<i>Ik reageer op gepaste wijze (positief en opbouwend) tijdens een conflictsituatie.</i>	Ik luister naar de ander.	Laat leerlingen hulpmiddelen gebruiken die ook reeds in de 2 ^e graad werden ingezet
	Ik blijf rustig als ik in een conflictsituatie kom.	
	Ik verwoord duidelijk waarom ik het niet eens ben met mijn gesprekspartner.	
	Ik hanteer ik-boodschappen.	
	...	

Infofiche KH 6 Samenwerken

Doelstelling

LPD 6 De leerlingen werken samen met in team in functie van continuïteit van zorg en ondersteuning

Leerinhouden

2de graad

Samenwerken is het gemeenschappelijk inzetten om samen een doel te bereiken. Samenwerken in team betekent dat:

- je een bijdrage levert om tot een gemeenschappelijk resultaat te komen.
- je sociale en communicatieve vaardigheden toepast.

3de graad

Je werkt samen in een professionele context. Deze samenwerking heeft vooral tot doel om continuïteit van zorg en ondersteuning te bieden.

Om continuïteit van zorg en ondersteuning te kunnen bieden, is het belangrijk het takenpakket en bijhorende opdrachten van je teamleden te leren kennen. Je toont interesse in de taken van andere teamleden en neemt binnen je bevoegdheid stilaan meer verantwoordelijkheid op.

Om goed samen te kunnen werken, zet je ook andere doelen van het kwaliteitsvol handelen in zoals handelen volgens afspraken, volgens professionele gedragscode, rapporteren, hanteren van sociale en communicatieve vaardigheden enz..

Afbakening

Ik werk samen in team in functie van continuïteit van zorg en ondersteuning.

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
<p><i>Ik werk samen in team in functie van continuïteit van zorg en ondersteuning</i></p>	Ik leg het takenpakket en de opdrachten die erbij horen uit.	Dit criterium is niet handelingsgericht, maar kan als opstap gezien worden voor het samenwerken in team.
	Ik toon interesse in de taken van de collega's.	Dit kan je naargelang de opdracht verder specificeren, vb.: <ul style="list-style-type: none"> - Ik stel vragen over de taken van anderen - Ik woon het uitvoeren van bepaalde taken bij - ...
	Ik neem mijn verantwoordelijkheid voor de mij toegewezen taken en voer deze uit.	
	Ik neem extra taken op die binnen mijn bevoegdheid vallen.	
	Ik leef de gemaakte afspraken na.	Dit kan je afhankelijk van de opdracht verder specificeren, bv. <ul style="list-style-type: none"> - Ik ben stipt op tijd - Ik verwittig volgens de gemaakte afspraken als ik afwezig ben. - Ik meld spontaan als een mij toegewezen taak niet lukt. -
	Ik ga op een respectvolle manier om met collega's.	Afhankelijk van de opdracht kan je hier criteria rond sociale en communicatieve vaardigheden inzetten. Je kan dit dus evalueren met behulp van criteria van BC 3,4,5
	Ik pas mijn manier van werken aan de omstandigheden van de werkplek.	

Infofiche KH 7 Methodisch handelen

Doelstelling

LPD 7 De leerlingen plannen op methodische wijze een opdracht of zorg met aandacht voor het zorg- en ondersteuningsplan

Leerinhouden

Methodisch werken is werken volgens een vooraf samengesteld plan. Dit plan kan verschillen van opdracht tot opdracht en naargelang de professionele contexten. De leerlingen maken kennis met een brede waaier aan organisatieplannen: zorg- en ondersteuningsplannen, maar ook andere instrumenten in de specifieke context.

Leerlingen:

- maken een voorbereiding
- plannen hun taken op een efficiënte werkwijze
- stellen prioriteiten
- evalueren na uitvoering

Leerlingen maken kennis met een brede waaier aan context specifieke organisatieplannen

Afbakening

Ik voer de verschillende stappen van de (zorg)opdracht uit met aandacht voor het zorg- en ondersteuningsplan

- Ik bereid me voor op de (zorg)opdracht***
- Ik plan de (zorg)opdracht***
- Ik voer de (zorg)opdracht uit***
- Ik evalueer de (zorg)opdracht***

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
<p><i>Ik bereid me voor op de (zorg)opdracht.</i></p>		<p>Info: alles wat betreft handelen volgens afspraken, protocollen en procedures in deze tabel kan ook bij LPD 2 worden ondergebracht. Let vooral op dat je dit dan niet dubbel evalueert.</p>
	<p>Ik informeer me vanuit het zorg- en ondersteuningsplan.</p>	<p>Hier kan je nog verder specificeren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat moet ik doen? - Waar en wanneer moet ik het doen? - Budget? - Tijd? - Aan welke kwaliteitseisen moet de opdracht voldoen? -
	<p>Ik ga na wie de cliënt is en bepaal wensen en behoeften, mogelijkheden en beperkingen.</p>	
	<p>Ik zoek indien nodig bijkomende informatie op.</p>	
	<p>...</p>	
<p><i>Ik plan de (zorg)opdracht.</i></p>	<p>Ik stel een plan op binnen eigen bevoegdheid.</p>	
	<p>Ik maak afspraken indien nodig.</p>	
	<p>Ik verzamel de nodige materialen en benodigdheden.</p>	
	<p>Ik bereid de werkpost voor.</p>	
	<p>Ik was de handen.</p>	

	...	
<i>Ik voer de opdracht uit.</i>	Ik voer de opdracht uit volgens het vooraf opgesteld stappenplan.	
	Ik voer de opdracht uit volgens de vooraf bepaalde criteria of kwaliteitseisen.	Hier kan je naargelang de opdracht een koppeling maken met de andere doelen van het kwaliteitsbewust handelen zoals LPD 1, 5, 8, 9, 10, 11,....
	Ik voer mijn opdracht uit volgens de richtlijnen en procedures.	
	Ik werk nauwkeurig.	
	Ik werk op een aanvaardbaar tempo.	
	Ik pas de uitvoering aan de cliënt of de context aan.	
	Ik voer de nazorg uit.	<p>Je kan hier naargelang de opdracht concreet waarneembaar gedrag bij vermelden. Bv</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mbt cliënt: <ul style="list-style-type: none"> o Ik voer detailzorgen uit o Ik vraag of de cliënt nog iets nodig heeft - Mbt ruimte: <ul style="list-style-type: none"> o Ik ruim de werkpost op volgens richtlijnen. - Mbt materiaal: <ul style="list-style-type: none"> o Ik onderhoud/reinig gebruikte materialen volgens de richtlijnen en procedures. o Ik berg materialen netjes op. o Ik vul indien nodig de voorraad aan.

		<ul style="list-style-type: none"> - Mbt mezelf: <ul style="list-style-type: none"> o Ik was de handen. o Ik rapporteer en signaleer
	
<i>Ik evalueer de opdracht.</i>	Ik geef aan in welke mate het resultaat aan de criteria beantwoordt.	
	Ik benoem sterke en verbeterpunten van het resultaat van de opdracht.	
	Ik beschrijf hoe ik de opdracht heb aangepakt.	
	Ik geef aan of mijn manier van werken effectief was.	
	Ik formuleer verbeterpunten om mijn handelen bij te sturen.	
	Ik stuur mijn handelen bij.	
	Ik bevroeg de tevredenheid bij de cliënt.	
	Ik rapporteer volgens de geldende afspraken onder begeleiding in het zorg- en ondersteuningsplan.	
.....		

Zie ook document indirecte zorg.

Infofiche KH 8 Hygiënisch handelen

Doelstelling

LPD 8 De leerlingen handelen hygiënisch met aandacht voor gezondheidsbevordering en eenvoudige sterilisatietechnieken

Leerinhouden

Hygiëne is belangrijk in functie van gezondheidsbevordering en ziektepreventie. Om te voorkomen dat je zelf of iemand anders ziek wordt door een besmetting met micro-organismen (bv. een virus, bacterie of schimmel ...) is het belangrijk dat je goede hygiëne hanteert.

Overal zijn er micro-organismen, de meeste micro-organismen zijn onschuldig, maar er bestaan ook ziekteverwekkende micro-organismen zoals bij voorbeeld het griepvirus, het coronavirus, salmonellabacteriën ... Hygiëne is de algemene naam voor alle handelingen en maatregelen die we nemen om te voorkomen dat ziekteverwekkende micro-organismen zich kunnen verspreiden, dat ze kunnen overleven en iemand besmetten.

We onderscheiden 4 soorten hygiëne:

- **persoonlijke hygiëne (kwam in de 2de graad reeds aan bod)** : dit omvat alle handelingen en maatregelen om jezelf 'proper' te houden bv. handhygiëne, mondhygiëne, lichaamshygiëne, haarhygiëne, ..
- **voedselhygiëne (kwam in de 2de graad reeds aan bod): valt onder overkoepelende term voedselveiligheid:** betekent de verwerking, bereiding en opslag van voedsel of dranken op een manier die het risico vermindert dat consumenten door voedsel overgedragen ziekten oplopen. Voedselveiligheidsprincipes zijn bedoeld om te voorkomen dat voedsel besmet raakt en voedselvergiftiging veroorzaakt.
- **algemene hygiëne (kwam in de 2de graad reeds aan bod)** : omvat allerlei maatregelen die ervoor zorgen dat onze leefomgeving vrij is van ziekteverwekkende micro-organismen. Denk bv. aan het schoonmaken van omgeving en materialen, linnenzorg, zorg voor huisdieren ... Ook voor de overheid ligt hier een belangrijke taak bv. door ervoor te zorgen dat drinkwater vrij is van ziekteverwekkers, aanwezigheid van toiletten in openbare ruimtes, aanleggen van rioleringsstelsel, vuilophaaldienst voorzien ...
- **beroepshygiëne (focus in de 3de graad):** omvat alle hygiënische maatregelen die we nemen in het kader van ons beroep. In zorgverlening en begeleiding is dit belangrijk omdat we werken met kwetsbare mensen die vaak een verminderde weerstand hebben.

Afbakening

Ik pas de afspraken rond beroepshygiëne toe met aandacht voor gezondheidsbevordering en eenvoudige sterilisatietechnieken.

-Ik handel volgens de richtlijnen/procedures in verband met persoonlijke hygiëne met aandacht voor gezondheidsbevordering en eenvoudige sterilisatietechnieken.

-Ik handel volgens de richtlijnen/procedures in verband met algemene hygiëne met aandacht voor gezondheidsbevordering en eenvoudige sterilisatietechnieken.

-Ik handel volgens de richtlijnen/procedures in verband met voedselhygiëne met aandacht voor gezondheidsbevordering en eenvoudige sterilisatietechnieken

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Afbakening	Verdere afbakening	Evaluatiecriterium
Beroepshygiëne (persoonlijke hygiëne in een professionele context)	Ik handel volgens de richtlijnen/procedures in verband met persoonlijke hygiëne (bv. specifieke handhygiëne, voorkomen, kledij,...)	<p>Info: alles wat betreft handelen volgens afspraken, protocollen en procedures in deze tabel kan ook bij LPD 2 worden ondergebracht. Let vooral op dat je dit dan niet dubbel evalueert.</p> <p>Info: niet alle richtlijnen en procedures zijn hetzelfde in elke context. Bekijk goed welke van toepassing zijn voor de context die in de kijker staat in de opdracht.</p> <p>Enkele voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ik zorg voor een goede handhygiëne: kortgeknipte nagels, geen nagellak (of ik draag wegwerphandschoenen).- Ik was mijn handen correct en op de juiste momenten.- Ik bind mijn lange haren samen of steek het op.- Ik draag een propere schort/werkkledij.- ...
Beroepshygiëne (algemene hygiëne in een professionele context)	Ik handel volgens de richtlijnen/procedures in verband met algemene hygiëne (schoonmaken van omgeving/materialen, linnen, afvalverwerking/afvalverwijdering ...)	<p>Verdere afbakening:</p> <p><i>Ik handel volgens de richtlijnen/procedures bij het schoonmaken van de omgeving/materiaal.</i></p> <p>Enkele voorbeelden van concrete evaluatiecriteria:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ik gebruik het juiste schoonmaakmiddel- Ik maak schoon van 'proper' naar 'vuil' en van 'hoog' naar 'laag'.- Ik maak eerst 'droog' schoon (afstoffen, stofzuigen, vegen) en daarna 'nat' (vochtig doekje, stomen, dweilen).- ...

		<p>Verdere afbakening:</p> <p><i>Ik handel volgens de richtlijnen/procedures bij linnenzorg.</i></p> <p>Enkele voorbeelden van concrete evaluatiecriteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik houd schone was gescheiden van vuile was. - Ik draag wegwerphandschoenen bij het manipuleren van mogelijk 'besmette' was. - Ik leg geen vuil linnen op de grond. - Het vuil linnen maakt geen contact met mijn schort of ik handel correct (schort vervangen, verder niet meer aanraken om besmetting te voorkomen ...). - Ik kies een gepast wasprogramma en handel volgens de wasvoorschriften. - ...
		<p>Verdere afbakening:</p> <p><i>Ik handel volgens de richtlijnen/procedures bij afvalverwerking/afvalverwijdering.</i></p> <p>Enkele voorbeelden van concrete evaluatiecriteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik verzamel etensresten direct na het gebruik van maaltijden in afsluitbare afvalbakken. - Ik druk geen lucht uit de volle afvalzak; ziekteverwekkers kunnen zich ook via de lucht verspreiden. - Ik verzamel glas en gevaarlijk afval zoals scherpe mesjes/voorwerpen apart. - ...
<p>Beroepshygiëne (voedselhygiëne in een professionele context)</p>	<p><i>Ik pas de regels rond voedselhygiëne correct toe (bewaren, bereiden, serveren en afruimen van voedsel om voedselinfecties te voorkomen).</i></p>	<p>Verdere afbakening:</p> <p><i>Ik handel volgens de richtlijnen/procedures bij het bewaren van voedsel om voedselinfecties te voorkomen.</i></p> <p>Enkele voorbeelden van concrete evaluatiecriteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik plaats bereid voedsel dat nog niet geserveerd kan worden in de koeling.

		<ul style="list-style-type: none">- Ik vries ontdooide producten niet opnieuw in.- Ik zet bereide producten in de koelkast gescheiden van andere en boven rauwe producten.- Ik herverpak voedingsresten, voorzie ze van uiterste verbruikersdatum en koel ze.- ...
		<p>Verdere afbakening:</p> <p><i>Ik handel volgens de richtlijnen/procedures van voedselveiligheid bij het bereiden van voedsel.</i></p> <p>Enkele voorbeelden van concrete evaluatiecriteria:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ik houd de schone en vuile zones/producten strikt gescheiden.- Ik zorg voor een proper bereidingsoppervlak.- Ik reinig de voedingsmiddelen volgens de instructie.- Ik bereid de maaltijd/het gerecht volgens de vooropgestelde bereidingswijze.- ...
		<p>Verdere afbakening:</p> <p><i>Ik handel volgens de richtlijnen/procedures van voedselveiligheid bij het serveren van voedsel.</i></p> <p>Enkele voorbeelden van concrete evaluatiecriteria:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ik onderbreek de koudeketen niet tot aan moment van bedienen en verbruiken.- Ik gebruik voorverwarde borden (60° a 70°C) bij warme maaltijden.- ...
		<p>Verdere afbakening:</p> <p><i>Ik handel volgens de richtlijnen/procedures van voedselveiligheid bij het afruimen van voedsel.</i></p> <p>Enkele voorbeelden van concrete evaluatiecriteria:</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - Ik scheid de vuile en propere zone. - Ik scheid de vuile en propere vaat. - Ik voer de vaat uit volgens de richtlijnen. - Ik gebruik de spoelbak niet om de handen te wassen. - Ik ruim gemorste voedingswaren onmiddellijk op. - ...
<p><i>Ik pas de afspraken toe rond beroepshygiëne.</i></p>	<p><i>Ik informeer me over de geldende procedures, afspraken en voorschriften.</i></p>	<p><i>Info: niet alle richtlijnen en procedures zijn hetzelfde in elke context. Bekijk goed welke van toepassing zijn voor de context die in de kijker staat in de opdracht.</i></p> <p><i>Niet alle richtlijnen en procedures zijn hetzelfde in elke situatie: bij de ene zorgvrager is de weerstand tegen infecties hoger dan bij de andere. En bij de ene aandoening (zoals bv. een infectieziekte) gelden andere maatregelen dan bij de andere.</i></p>
	<p><i>Ik gebruik indien nodig persoonlijke beschermingsmiddelen op een correcte wijze.</i></p>	<p>Enkele voorbeelden van concrete evaluatiecriteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik gebruik het neusmondmasker op een correcte manier. - Ik gebruik wegwerkhandschoenen/ schort op een correcte manier. - Ik gebruik oogbescherming op een correcte manier. -

	<p>Ik neem preventieve maatregelen om kruisbesmetting te voorkomen.</p>	<p>Enkele voorbeelden van concrete evaluatiecriteria:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ik gebruik wegwerphandschoenen indien nodig.- Ik houd materiaal van een cliënt niet tegen mijn werkkledij.- Ik reinig en ontsmet materiaal dat ik gebruikte bij een zorgvrager vooraleer bij een andere zorgvrager aan te wenden.- Ik reinig volgens de richtlijnen.- Ik ontsmet indien nodig en volgens de richtlijnen- Ik volg de procedure bij het toepassen van elke vorm van isolatie .-
	<p>Ik pas eenvoudige sterilisatietechnieken toe.</p>	<p>Enkele voorbeelden van concrete evaluatiecriteria:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ik steriliseer een babyfles indien nodig en volgens de procedure.- Ik raak gesteriliseerde materialen niet met blote hand aan.- ...

Infofiche KH 9 Veilig handelen

Doelstelling

LPD 9 De leerlingen handelen veilig voor zichzelf en voor de anderen met aandacht voor preventie van besmetting en infectie

Leerinhouden

2de graad

Om ongevallen te voorkomen is het belangrijk om veilig te handelen. Maar veiligheid is meer dan dat: ook in het kader van ziektepreventie (vermijden dat je ziek wordt) en gezondheidsbevordering (een gezonde levensstijl bevorderen) is het belangrijk dat je veilig leert handelen. In de eerste plaats zorg je altijd voor je eigen veiligheid, maar als je later met andere mensen werkt, moet je bovendien ook voor de veiligheid van anderen zorgdragen.

3de graad

Om ongevallen te voorkomen en in het kader van ziektepreventie en gezondheidsbevordering is het belangrijk veilig te leren handelen zowel voor onszelf als voor de ander. Hierbij hebben we steeds aandacht voor de specifieke professionele context en handelen we steeds vanuit de veiligheidsvoorschriften en -procedures van de betreffende professionele context.

Mogelijke leerinhouden

- preventie arbeidsongevallen
- preventie beroepsziekten
- risico- analyse en werkpostfiche
- Algemene preventieprincipes infectie en besmettingen
- preventieve maatregelen zoals geluidshinder voorkomen, blootstelling aan schadelijke stoffen
- veilige leef- en/of verblijfsomgeving in de verschillende settings
- veiligheidsvoorschriften en procedures in de verschillende settings
- brand- en evacuatieprocedures

Afbakening

Ik handel veilig voor mezelf met aandacht voor preventie van besmetting en infectie

Ik handel i.f.v. de veiligheid van anderen met aandacht voor preventie van besmetting en infectie

(verschil t.o.v. AWZW)

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Zie document indirecte zorg.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
		<p><i>Info: alles wat betreft handelen volgens afspraken, protocollen en procedures in deze tabel kan ook bij LPD 2 worden ondergebracht.</i></p> <p><i>Dit geldt ook voor maatregelen om hygiënisch te handelen LPD 8.</i></p> <p><i>Let vooral op dat je dit dan niet dubbel evalueert.</i></p>
<p><i>Ik handel veilig voor mezelf met aandacht voor preventie van besmetting en infectie</i></p>	Ik verzamel de nodige informatie.	<p>Ik raadpleeg de werkpostfiche, risico - analyse.</p> <p>Ik vraag informatie mbt tot procedures, protocollen, veiligheidsregels, ...die gelden in de context/setting.</p> <p>Ik vraag hulp indien ik twijfel.</p>
	Ik pas de afspraken en veiligheidsvoorschriften toe.	
	Ik voer mijn opdracht uit volgens de richtlijnen en procedures.	
	Ik kan de voorziene apparatuur met kennis van zaken bedienen volgens de gebruiksvorschriften.	
	Ik neem preventieve maatregelen om mogelijke risico's voor mezelf te beperken.	<p>Ik pas de handhygiëne correct toe.</p> <p>Ik draag wegwerphandschoenen bij mogelijks contact met lichaamsvloeistoffen.</p> <p>Ik draag PBM' s indien nodig.</p>

		Ik werk ergonomisch.
		Ik draag gepaste arbeidskledij en schoeisel.
		Ik vermijd contact met gevaarlijke stoffen.
		Ik verwijder gevaarlijk afval op de correcte manier.
		Ik vermijd geluidshinder.
	
	...	
Ik handel veilig voor anderen met aandacht voor preventie van besmetting en infectie	Ik verzamel de nodige informatie.	Ook hier kan je naargelang de opdracht speciëren.
	Ik informeer de ander en maak afspraken indien nodig.	
	Ik kan aantonen dat ik de maatregelen rond brandveiligheid ken en weet hoe ze toe te passen.	Dit doel situeert zich niet op toepassingsniveau maar kan je als opstap wel gebruiken.
	Ik kan aantonen dat ik op de hoogte ben van de procedure tot evacuatie .	
	Ik wijs de cliënt en zijn omgeving op mogelijks onveilige situaties.	Ook hier kan je naargelang de opdracht speciëren. Zie ook LPD 8 en LPD 2
	Ik pas de afspraken en veiligheidsvoorschriften toe.	
Ik voer mijn opdrachten volgens de procedures uit.		
Ik neem preventieve maatregelen om risico's bij anderen te beperken.		
Ik neem preventieve maatregelen om kruisbesmetting te voorkomen.		

	Ik pas de regels omtrent voedselhygiëne correct toe.	
	Ik meld onregelmatigheden of mogelijke onveilige situaties aan de juiste persoon.	
	Ik neem preventieve maatregelen om de risico's in de omgeving te beperken.	Hier kan je afhankelijk van de opdracht speciëren: -Geen losliggende materialen -Voldoende verlichting -Voldoende verluchten -.....
	Ik voer de nazorg uit met het oog op veiligheidspreventie.	- Ik onderhoud/reinig gebruikte materialen volgens de richtlijnen en procedures. - Ik berg materialen netjes op. - Ik ruim de werkpost op volgens de richtlijnen
	

Infofiche KH 10 Ergonomisch handelen

Doelstelling

LPD 10 De leerlingen handelen ergonomisch met aandacht voor de eigen ergonomie en de ergonomie van de cliënt

Leerinhouden

Ergonomie is de wetenschappelijke studie van de mens in relatie tot zijn omgeving. De 'omgeving' kan de ruimte zijn waarin men zich bevindt, de werkplek maar ook de voorwerpen die men gebruikt.

Het doel van ergonomisch handelen is dat mensen hun werk/opdracht/taken kunnen uitvoeren zonder gezondheidsschade bij zichzelf of een ander op te lopen. Om deze gezondheidsschade te voorkomen, is het belangrijk dat de omgeving aangepast wordt en men in sommige situaties gebruik kan maken van hulpmiddelen. Ook een goede werkpostschikking draagt ertoe bij dat er zo efficiënt mogelijk kan gewerkt worden rekening houdend met de mogelijkheden en beperkingen van de cliënt bv. iemand met verminderd gezichtsvermogen, ...

Door ergonomisch te handelen maak je activiteiten makkelijker, verbeter je de veiligheid, werk je doelgerichter en bevorder je de gezondheid van anderen en jezelf.

De ergonomische maatregelen worden toegepast in de professionele context en impliceert ook aandacht voor het welbevinden van de cliënt.

Afbakening

- ***Ik gebruik de gepaste hulpmiddelen volgens de juiste richtlijnen***
- ***Ik beweeg ergonomisch***
- ***Ik richt mijn werkpost ergonomisch in***
- ***Ik heb aandacht voor het welbevinden van de cliënt bij het toepassen van ergonomische maatregelen***

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
		Criteria die je zelf moeilijk kan nagaan, kan je via zelf- of peerevaluatie aan bod laten komen
<i>Ik gebruik de gepaste hulpmiddelen volgens de juiste richtlijnen.</i>	Ik gebruik het juiste hulpmiddel in de juiste situatie.	Een voorbeeld: Hulpmiddelen om met minder moeite zelfstandig te koken - Vilans Hulpmiddelenwijzer
	Ik gebruik het hulpmiddel volgens de juiste richtlijnen.	
	
<i>Ik beweeg ergonomisch.</i>	Ik sta en zit correct bij het uitvoeren van taken.	Hier kan je naargelang de opdracht verder specificeren of gebruik maken van checklisten enz.
	Ik pas ergonomische principes toe	Hier kan je verder specificeren, bv. - Ik zet het werk op bedhoogte - Ik draai de romp niet - Ik werk waar mogelijk met 2 -
	Ik voer de hef- en tiltechnieken correct uit volgens de afgesproken procedure.	Hier kan je verder specificeren of gebruik maken van checklisten.
<i>Ik richt mijn werkpost ergonomisch in.</i>	Ik ga ergonomisch om met materialen.	Criteria die je zelf moeilijk kan nagaan, kan je via zelf- of peerevaluatie aan bod laten komen. Enkele concrete voorbeelden: - Als ik een 1-1 activiteit doe met een kind, waar plaats ik het nodige materiaal zodat ik niet teveel moet bukken/rechtstaan (verschil t.o.v. AWZW) - Waar zet ik het wasbekken?
	Ik organiseer mijn werkpost ergonomisch.	

		<ul style="list-style-type: none"> - Bij een onderhoud van de kamer zorg ik ervoor dat alles binnen handbereik is - Bij het onderhoud van rolstoelen neem ik vooraf alles klaar - Als ik de cliënt eten geef, zorg ik dat ik op dezelfde hoogte zit <i>(verschil t.o.v. AWZW)</i>
<p><i>Ik heb aandacht voor het welbevinden van de cliënt bij het toepassen van ergonomische principes.</i></p>	Ik informeer de cliënt.	<p>Het informeren/stimuleren van de cliënt kan je nog concreter maken door een concrete situatie toe te voegen bv. Ik informeer/stimuleer (samen met de stagementor) de cliënt tijdens het verplaatsen in bed, van bed naar rolstoel ...</p>
	Ik stimuleer de cliënt om zoveel mogelijk zelf te doen/mee te werken.	
	Ik bevrage tijdens het ergonomisch werken naar de beleving van de client.	
	...	

Infofiche KH 11 Economisch en duurzaam handelen

Doelstelling

LPD 11 De leerlingen handelen economisch en duurzaam met aandacht voor het sorteren en verwijderen van afval

Leerinhouden

Economisch handelen betekent handelen met zo weinig mogelijk geld of tijd om zoveel mogelijk resultaat te behalen en dit in de verschillende professionele contexten. Het omvat een kennismaken met het beheer van het huishoudbudget, spreiding van kosten en betalingen, omgaan met de financiële middelen van anderen ...

Duurzaam handelen betekent enerzijds maatregelen nemen om de impact op het milieu te beperken. Zo leren leerlingen afval sorteren, verwijderen en recyclen in de verschillende professionele contexten. Onderwerpen zoals voedselverspilling, voorverpakte maaltijden, gebruik van wegwerpmateriaal, vervangen van textiel, enz. komen aan bod.

Duurzaam handelen betekent ook een afweging maken om de kosten te beheersen. Kostenbewust boodschappen doen, verpakkingsarme of -loze winkels, bewustwording van sluijgebruik van elektrische toestellen enz., zijn mogelijke onderwerpen.

Afbakening

Ik sorteer en verwijder afval.

Ik handel economisch.

Ik handel duurzaam.

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Zie document indirecte zorg.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
<i>Ik sorteer en verwijder afval.</i>		Afval moet gesorteerd en verwijderd worden volgens afspraken/protocollen/procedures. De leerlingen handelen volgens afspraken, protocollen en procedures is een apart leerplandoel. Dit is LPD2 en kan daar binnen worden opgenomen.
	Ik voorkom afval	Hier kan je nog verder specificeren: <ul style="list-style-type: none"> - Ik gebruik navulverpakkingen - Ik werk met een boodschappenlijstje en houd me eraan. - Ik gebruik een herbruikbare drinkbus. -
	Ik verwerk voedselresten; ik vermijd verspilling.	
	Ik vermijd het gebruik van wegwerpmateriaal.	<ul style="list-style-type: none"> - Ik gebruik wegwerphandschoenen enkel indien nodig - Ik gebruik herbruikbaar verpakkingsmateriaal - Ik gebruik glazen flessen ipv petflessen - Ik vermijd het gebruik van aluminiumfolie -
...		
<i>Ik handel economisch</i>	Ik ga zuinig om met energie.	Hier kan je verder specificeren: <ul style="list-style-type: none"> - Ik verwarm niet meer dan nodig. - Ik gebruik een eco-programma indien mogelijk. - Ik was op een lagere temperatuur. - Ik laat de koelkast/diepvriezer niet onnodig open staan. - Ik verwijder laders uit het stopcontact

		<ul style="list-style-type: none"> - Ik laat elektrische apparaten niet op stand-by staan. -
	Ik ga zuinig om met water.	Hier kan je nog verder specificeren: <ul style="list-style-type: none"> - Ik gebruik niet meer water dan nodig. Ik hergebruik water indien mogelijk.
	Ik vergelijk prijzen, en laat me niet misleiden door reclame en allerlei labels.	
	Ik maak een boodschappenlijst en houd me eraan.	
	Ik vervang materiaal alleen als het vuil of versleten is.	
	
Ik handel duurzaam.	Ik gebruik in de keuken vooral seizoensgebonden fruit en groenten.	
	Ik vermijd het gebruik van plastic.	<ul style="list-style-type: none"> - Ik neem bij het boodschappen doen een boodschappentas mee. - Ik gebruik een herbruikbaar groentezakje.
	Ik gebruik herbruikbaar materiaal.	
	...	

Infociche KH 12 Gezondheidsvaardigheden

Doelstelling

LPD 12 + De leerlingen ontwikkelen gezondheidsvaardigheden in functie van het eigen mentale welbevinden

Leerinhouden

De WHO definieert mentale gezondheid als een toestand van welbevinden waarin elk individu haar eigen potentieel realiseert, kan omgaan met de normale spanningen in het leven, productief kan werken, en in staat is een bijdrage te leveren aan zijn of haar gemeenschap. Welbevinden wordt globaal beschreven als de positieve component van mentale gezondheid.

De leerlingen leren gezondheidsvaardigheden in een professionele context maar dit kan niet worden losgekoppeld van de privéomstandigheden. Leerlingen leren wat zelfzorg voor hen persoonlijk inhoudt, ze leren hun persoonlijke grenzen ontdekken en signalen zien wanneer hun welbevinden bedreigd wordt. De leerlingen ontwikkelen veerkracht en een gepaste assertiviteit waarbij ze zich naargelang de situatie flexibel kunnen opstellen.

De leerlingen ontdekken welke gezondheidsvaardigheden ze kunnen inzetten om een gezond evenwicht te vinden tussen draaglast en draagkracht, werk en vrije tijd, inspanning en ontspanning. Ze leren werkzaamheden loslaten maar ook eventuele (negatieve) ervaringen die ermee gepaard gaan. Ze besteden aandacht aan de impact van hun professionele activiteiten op hun omgeving zoals de gevaren van continue bereikbaarheid. De verantwoordelijkheid van de werkgever en het eigen aandeel wordt besproken.

Info met betrekking tot gezondheidsvaardigheden: zie infographic op de leerplanpagina.

Afbakening

Ik ontwikkel gezondheidsvaardigheden ifv het eigen mentale welbevinden

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
<p><i>Ik ontwikkel gezondheidsvaardigheden ivf het eigen mentale welbevinden</i></p>	<p><i>Ik draag zorg voor mezelf.</i></p>	<p>Het is moeilijk om dit leerplandoel te evalueren met concreet waarneembare evaluatiecriteria. We adviseren om dit in een gesprek met de leerling aan bod te laten komen. Hierbij kan gereflecteerd worden over volgende zaken (deze info geldt ook voor alle onderstaande bijkomende info in deze tabel):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik zorg voor voldoende ontspanning na het werk. - Ik slaap voldoende. - Ik doe in mijn vrije tijd dingen die ik leuk vind. - Ik draag bij tot een positieve werksfeer. - ...
	<p><i>Ik ontwikkel veerkracht.</i></p>	<p>Specifiekere deelcriteria om te bespreken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik zorg voor goede relaties met mijn omgeving. - Ik stel kleine haalbare doelen aan mezelf. - Ik durf beslissingen nemen. - Ik ontwikkel een positieve kijk op mezelf: ik kijk vooral naar dingen die ik goed kan. - Ik vraag hulp indien nodig. - ...
	<p><i>Ik stel me assertief op.</i></p>	<p>Specifiekere deelcriteria om te bespreken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik licht mijn mening toe en verdedig ze. - Ik reageer respectvol op tegenargumenten of kritiek. - Ik kom op een gepaste manier voor mijn belangen op. - Ik geef mijn doelen en grenzen op een sociaal aanvaardbare manier aan. - ...

	<p><i>Ik bewaak een evenwicht tussen draaglast en draagkracht.</i></p>	<p>Specifiekere deelcriteria om te bespreken:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ik benoem signalen die wijzen op een verstoord evenwicht tussen draaglast en draagkracht zoals slecht slapen, weinig eetlust hebben, piekeren ...- Ik benoem signalen die aangeven dat mijn welbevinden bedreigd wordt.- Ik vraag hulp indien ik een te hoge draaglast ervaar.- Ik geef aan wanneer ik voel dat de draaglast voor mij te groot is.- ...
	<p><i>Ik stel persoonlijke grenzen.</i></p>	<p>Specifiekere deelcriteria om te bespreken:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ik geef mijn grenzen vanuit de ik-boodschap aan.- Ik erken mijn grenzen en zeg nee als ik iets niet wil.- Ik val de ander niet aan en leg uit waarom ik die grens heb.- Ik blijf rustig en vraag een time-out als ik te emotioneel ben.- Ik ga in gesprek als mijn grenzen in gevaar komen.- ...
	<p><i>Ik (de)connecteer.</i></p>	<p>Specifiekere deelcriteria om te bespreken:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ik neem voldoende vrije tijd/vakantie/rustmomenten.- Ik werk mijn taken af voor ik in vakantie ga.- ...

Infofiche KH 13 Reflecteren

Doelstelling

LPD 13 De leerlingen reflecteren over een situatie, het eigen handelen en het effect hiervan op anderen.

Leerinhouden

Reflecteren is het bewust nadenken en terugblikken op een situatie, een ervaring, je gedrag en het effect op anderen. Je gaat als het ware jezelf een spiegel voorhouden om even stil te staan bij jezelf. Zo kan je nadenken over een ervaring, hoe je werkt, je sterke punten, je werkpunten, je gedrag en welk effect dit heeft op anderen. De bedoeling van reflecteren is iets te leren over jezelf zodat je je gedrag kan bijsturen en zo steeds competenter kan worden.

Om te reflecteren, kan je verschillende methodieken en (eigen) modellen of reflectievragen gebruiken. Je kan hier zelf een keuze maken. Het is niet verplicht om een bestaand reflectiemodel te hanteren.

Afbakening

Ik reflecteer over een situatie.

Ik reflecteer over het eigen handelen.

Ik reflecteer over het effect van mijn handelen.

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
<p><i>Ik reflecteer over een situatie.</i></p>	Ik beschrijf de situatie.	<p>De evaluatiecriteria kunnen aangepast worden naargelang het gebruik en de keuze van een reflectiemethodiek. Mogelijke bijkomende deelcriteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Situatie voldoende uitgebreid omschrijven (hoe uitgebreid verwacht je dit? Bv. met 'een aantal zinnen' kan je dit specificeren zoals minimum 5 zinnen ...) - Wat verwacht je rond objectiviteit? (bv. hoeveel fouten/subjectieve woorden mag men neerschrijven om een bepaalde score te behalen ...)
	Ik formuleer mijn gevoelens.	
	Ik formuleer mijn intenties.	
<p><i>Ik reflecteer over het eigen handelen.</i></p>	Ik beschrijf mijn actie.	<p>Afhankelijk van de opdracht kan je dit verder specificeren bv.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat heb je precies gezegd en/of gedaan? (= eerste reactie) - Wat heb je vervolgens gezegd en/of gedaan? (na de reactie van iemand anders op jouw gedrag)

	Ik formuleer bedenkingen bij mijn handelen.	Afhankelijk van de opdracht kan je dit verder specificeren bv.: <ul style="list-style-type: none"> - ik formuleer ... (= aantal) sterke punten - ik toon aan de hand van ... (= aantal) concrete voorbeelden mijn sterke punten aan. - ik formuleer ... (= aantal) verbeterpunten - ik formuleer per werkpunt ... (= aantal) tips - Wat heb je daarvoor nodig? - Welke competenties zijn belangrijk om in te zetten?.....
	...	
Ik reflecteer over het effect van mijn handelen op anderen.	Ik beschrijf de reactie van de ander op mijn gedrag.	
	Ik beschrijf het resultaat.	Afhankelijk van de opdracht kan je dit verder specificeren bv.: <ul style="list-style-type: none"> - Was je tevreden met het resultaat? (je emotie erbij) - ...
	...	<i>Ik stuur mijn handelen bij hebben we niet opgenomen als evaluatiecriterium bij reflecteren. Dit is een stap verder dan het reflecteren, dit komt dus na de reflectie. De wijzigingen in het handelen door de reflectie kan je dan opnieuw gaan beoordelen via andere evaluatiecriteria. Als de leerling bv. op basis van de reflectie besluit dat hij/zij de communicatie naar de cliënt toe beter anders had aangepakt kan je dit opnieuw via LPD5 evalueren.</i>

Infociche KH 14 Een oplossing ontwerpen voor een probleem of uitdaging

Doelstelling

LPD 14 De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem of uitdaging door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden.

Leerinhouden

Om dit leerplandoel te bereiken, gaan leerlingen bij een bepaald probleem of uitdaging, op zoek naar een oplossing. Ze nemen een onderzoekende houding aan en maken gebruik van inzichten uit de wetenschappen, technologie of wiskunde. Ze integreren deze inhouden in hun concrete aanpak en gaan op zoek naar betrouwbare bronnen. De leerlingen worden uitgedaagd om zelf initiatief te nemen en voorstellen aan te brengen. Het probleemoplossend denken wordt daarbij gestimuleerd.

Je kan leerlingen bijbrengen hoe ze een probleem analyseren en eventueel in deelproblemen opsplitsen. Je kan hen stappenplannen en zoekrichtingen aanbieden, maar het accent ligt vooral op het creatief zoeken naar een oplossing. Leerlingen leren over de grenzen van het eigen vakdomein te kijken en andere inzichten te integreren.

Goed gekozen problemen of uitdagingen kunnen spontaan aanleiding geven tot integratie van meerdere domeinen of disciplines. Voorbeelden van problemen en uitdagingen waarvoor een relatief eenvoudige (model)oplossing kan worden ontwikkeld:

- Het gebruik van technologische toepassingen om ondersteuning te bieden aan mensen met een zorgbehoefte.
- Het omrekenen van de hoeveelheid ingrediënten voor een bepaald aantal personen.
- Factcheck: doet een bepaald product of materiaal wat het beweert te doen. (bv. vlek op een kledingstuk – we proberen verschillende producten en bekijken wat het beste effect geeft)
- ...

Je kan deze doelstelling heel groot of klein opvatten, waarbij je leerlingen meer of minder betreft in de verschillende stappen van een ontwerpproces: bv. het probleem achterhalen, verkennen welke oplossingen reeds bestaan, ideeën verzamelen, prototype maken ...

Ontwerpen kan ook betekenen dat je bestaande oplossingen bij een bepaald probleem door leerlingen in kaart laat brengen.

Je zou leerlingen vanuit een stage-ervaring een probleem/uitdaging kunnen laten meenemen naar de klas om dit dan verder te bekijken en bv. in groepjes hiervoor een oplossing laten ontwerpen. Dit is voor jezelf als leraar vrij en onvoorspelbaar, wel heel boeiend.

Je kan ook zelf als leraar een probleem naar voor schuiven in de klas en de leerlingen rond eenzelfde probleem laten werken.

...

Afbakening

Ik ontwerp een oplossing voor een probleem of uitdaging.

Tabel afbakening en mogelijke concrete evaluatiecriteria

We willen erop wijzen dat deze mogelijke evaluatiecriteria variabel zijn per opdracht en zeker aangepast kunnen worden.

Afbakening	Evaluatiecriterium	Bijkomende info
<i>Ik ontwerp een oplossing voor een probleem of uitdaging</i>	Ik verken een aantal oplossingen die aangeboden worden.	Als opstap voor dit doel kan je werken met een aantal bestaande oplossingen.
	Ik herken een probleem of uitdaging in mijn werksituatie.	ICF-schema kan een hulpmiddel zijn
	Ik benoem een aantal aspecten van het probleem.	De W-vragen kunnen ondersteunend zijn bij het benoemen van enkele aspecten van het probleem (wie, wat, wanneer, waarom, waar, waardoor). -wie is er betrokken? -wanneer doet het probleem zich voor? -wat zijn eventuele oorzaken? -...
	Ik formuleer een aantal mogelijke oplossingen.	
	Ik probeer een oplossing uit.	
	Ik evalueer de uitgetoetste oplossing.	
	...	